

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.3 (3029) ●

● ЧАЦВЕР, 25 СТУДЗЕНЯ, 2007

Паштовы летапіс працягваецца

Айчынныя і замежныя філатэлісты могуць смела рыхтаваць клясеры для новых паштовых мініячур **Стар. 2**

Гасцінны свет у вокнах

7 красавіка 1926 года пачало сваю біяграфію Беларускае таварыства дружбы і культурных сувязяў з замежнымі краінамі **Стар. 3**

**Зінаідзе
Зубковай
спадабалася
роля бабулі-
хакера Стар. 4**

Эпоха ў двух тамах

Выдадзена энцыклапедыя “Вялікае княства Літоўскае”

Адзін з рэдактараў энцыклапедыі Валерый Пазнякоў прадстаўляе эпоху Вялікага княства Літоўскага ў двух тамах

Алена Некрашэвіч

На днях гісторыкі выносілі пачкі з аўтарскімі экзэмплярамі гэтай важкай працы — амаль 800 старонак заключнага, другога, тома — з будынка выдавецтва “Беларуская энцыклапедыя”. Чакалі яны гэтага дня даўно. Першая кніга з’явілася яшчэ ў 2005 годзе.

— Гэта была для ўсіх нечаканасць, — гаворыць Валерый

Пазнякоў, адзін з рэдактараў “ВКЛ”. — Ідэя нарадзілася ўсяго тры гады назад. Звычайна толькі на падрыхтоўку матэрыялаў ідзе не менш часу.

Каб прадставіць усю эпоху Вялікага княства Літоўскага — ад Гедыміна да Радзівіла Пана Каханку, — трэба было напісаць чатыры тысячы артыкулаў. Энцыклапедыя ў двух тамах, на паўтары тысячы старонак — праца унікальная не толькі па

аб’ёме. Кнігі, якія выйшлі ў Мінску, — гэта першы міжнародны праект такога роду, ініцыятарамі яго выступілі нашы вучоныя. Дагэтуль з беларускім поглядам на спадчыну, што засталася нам ад продкаў тых народаў, якія ўваходзілі ў ВКЛ, не вельмі лічыліся былыя суседзі па Вялікаму княству.

Беларусь у энцыклапедыі не сцвярджае сваю выключнасць, а толькі займае, як пісаў Купала,

“пачэсны пасад між народамі”. У чым, гартаючы важкія тамы, можа пераканацца кожны.

Дарэчы

У Вільнюсе нядаўна выйшла міні-энцыклапедыя “Вялікія князі літоўскія” на рускай мове. Гэта першая спроба пад адной вокладкай прадставіць партрэты ўсіх 32 кіраўнікоў ВКЛ — ад заснавальніка дзяржавы Міндоўга да Станіслава Аўгуста Па-

нятоўскага. “Дарэчы, апошні — родам з Палесся”, — падкрэслівае складальнік міні-энцыклапедыі Вітаўтас Спечунас.

Інга Заўракайтэ, менеджэр галоўнай рэдакцыі вільнюскага выдавецтва навуковай і энцыклапедычнай літаратуры, паабяцала, што “Вялікія князі” будуць прадстаўлены беларусам ужо ў лютым на XIV Мінскай міжнароднай кніжнай выставе-кірмашы.

У фокусе

■ **Месца сустрэчы — кніжны форум** XIV Мінская міжнародная выстава-кірмаш “Кнігі Беларусі-2007” адбудзецца ў лютым **Стар. 2**

■ **Чорна-белая магія** Кожны здымак з юбілейнай, 100-й па ліку, выставы вядомага беларускага фотамастака Яўгена Казюлі мае сваю непаўторнасць **Стар. 4**

Дзевятнаццаць гадзін штодзённа

Ірына Цімохіна

Радыёстанцыя “Беларусь” павялічыла сярэднясутачны аб’ём вяшчання да дзевятнаццаці гадзін. Цяпер

дзевяць гадзін у эфіры гучаць перадачы на беларускай, рускай, англійскай, нямецкай і польскай мовах, а дзесяць гадзін складае англамоўнае Інтэрнэт-вяшчанне ў рэжыме рэальнага

часу. З пачатку года стала штодзённым вяшчанне на польскай мове. Раней радыёстанцыя выпускала навіны на польскай мове тры разы на тыдзень. Інтэрнэт-сайт радыёстанцыі “Беларусь”,

што адкрыўся летась у верасні на рускай, беларускай і англійскай мовах, з новага года прадстаўлены на ўсіх пяці мовах вяшчання: беларускай, рускай, англійскай, нямецкай і польскай.

Месца сустрэчы — кніжны форум

XIV Мінская міжнародная выстава-кірмаш “Кнігі Беларусі-2007” адбудзецца ў лютым

Вольга Крылова

Як паведаміў намеснік міністра інфармацыі Ігар Лапцёнак, па традыцыі своеасаблівы “тэст” на адпаведнасць чытацкім густам і перавагам пройдзе ў Нацыянальным выставачным цэнтры “БелЭКСПА”. Кніжны кірмаш, які штогод арганізуецца ў Мінску, з’яўляецца важнай падзеяй у культурным жыцці рэспублікі. У выставе заўсёды прымаюць удзел як беларускія кнігавыдаўцы і распаўсюджвальнікі друкаванай прадукцыі, так і госці з краін блізкага і далёкага замежжа.

Ганаровым госцем у мінулым годзе была Расія. Тады на расійскіх стэндах звыш за 300 выдавецтваў прадставілі сваю кніжную прадукцыю. Наведвальнікі кірмашу мелі магчымасць прыняць удзел у шэрагу цікавых сустрэч з вядомымі расійскімі пісьменнікамі, выдаўцамі, грамадскімі дзеячамі. Сёлета ганаровым госцем стане Украіна. Спецыялісты з суседняй краіны рыхтуюць вялікую праграму прэзентацый і сустрэч.

Адзначым, што колькасць удзельнікаў выставы “Кнігі Беларусі” год ад году расце. Толькі летась у беларускай сталіцы дэманстравалі выдавецкую прадук-

У мінулым годзе на Мінскім міжнародным кніжным кірмашу традыцыйна было шмат наведвальнікаў

цыю 522 экспаненты з шаснаццаці краін. Інфармацыйныя матэрыялы пасольстваў (Літвы, Славакіі,

Францыі, Вялікабрытаніі, Германіі, Швецыі, Кітая, ЗША) былі прадстаўлены на асобных стэндах.

Упершыню ўдзельнічалі ў выставе Малдова, Польшча, Куба, Сербія і Чарнагорыя.

Балтыйская муза

Георгій Набатаў

У творчасці кожнага другога калінінградскага пісьменніка прысутнічаюць беларускія матывы. Бо так ці інакш, накіроўваючыся ў “вялікую” Расію, жыхары янтарнага краю па дарозе з цікавасцю знаёмяцца з жыццём сваіх суседзяў.

Побыт беларускай вёскі, асабліва гасцінная атмасфера Мінска, працавітасць жыхароў адлюстраваны ў апавяданнях “Да пешчы на бліны” Юрыя Крупеніча, “Пах газы”, “Пасылачка” Віталія Шаўцова, нарыс “Беларусь далёкая і блізкая” Андрэя Старцава. Беларуская тэма шырока прадстаўлена ў кнігах Таццяны Цёценькінай, Анатоля Луніна.

На пісьменніцкіх сустрэчах у Калінінградзе часта заходзіць размова пра справы ў Беларусі. Мясцовае аддзяленне Саюза пісьменнікаў Расіі плануе выдаваць літаратурную газету, першы нумар якой выйдзе пад дэвізам “Калінінград — Мінск: маршруты сяброўства”. На старонках калінінградскай “Літаратуркі” выступаць прэзаікі і паэты з абодвух гарадоў.

Паштовы летапіс працягваецца

Айчынныя і замежныя філатэлісты могуць смела рыхтаваць клясеры для новых паштовых мініячур

Аляксандр Сіроткін

Думаецца, першыя ячэйкі ў альбомах філатэлістаў зой-

муць дзве маркі, якія працягваюць серыю “Гербы гарадоў Беларусі”. Як казалі ў выдавецкім цэнтры “Марка” Рэспубліканскага прадпрыемства “Белпошта”, да друку іх падрыхтаваў мінскі мастак Алег Гайко.

На гэты раз выбралі герб вёскі гарадскога тыпу Круглае і горада Пінска. Тыраж кожнай паштовай мініячур, якія ўжо адправіліся ў сусветны паштовы прастор, склаў семдзесят тысяч экзэмпляраў.

Дарэчы, у мінулым годзе філатэлісты змаглі папоўніць свае калекцыі дваццацю новымі відамі беларускіх

марак. Гэта мініячур, прысвечаныя зімовым Алімпійскім гульням у Турыне, птушцы 2006 года — кнігаўцы, дваццацігоддзю чарнобыльскай трагедыі, 85-годдзю з дня нараджэння Івана Шамякіна, Аўгустоўскаму каналу, паравозам і чыгуначным станцыям Беларусі, лятучым мышам, садовым птушкам, архідэям, V нацыянальнай філатэлісцкай выставе, а таксама дзяржаўным узнагародам.

Супрацоўнікі цэнтры “Марка” ўпэўнены, што паштовая прадукцыя сёлета таксама будзе вельмі разнастайнай і маляўнічай. Працягнуцца асноўныя філатэлісцкія серыі, якія расказваюць аб жывёллах і раслінах, культуры, прамысловых і спартыўных дасягненнях краіны.

У яго вучыўся сам Шагал

У Віцебску з’явілася памятная дошка вядомаму жывапісцу-педагогу Юдалю Пэну, які пакінуў прыкметны след у беларускім мастацтве

Юрый Ампілаў

Дошка ўпрыгожвае будынак, на месцы якога раней знаходзіўся дом, дзе мастак пражываў з 1897 да 1937 года.

Урачыстае адкрыццё памятнай дошкі будзе прымеркавана да 120-гадовага юбілею Марка

Шагала, які ў свой час быў вучнем Пэна. З школы-майстэрні гэтага педагога выйшла і шмат іншых твораў. Сярод іх — скульптар Восіп Цадкін, мастак Эль Лісіцкі. Сваім вучням майстар прывіваў любоў да характэрных асаблівасцяў нацыянальнага жывапісца ўкладу.

Юдаль Пэн — адна з ключавых фігур “яўрэйскага рэнесансу” ў беларускім мастацтве першай трэці XX стагоддзя.

Ён стаяў ля вытокаў фарміравання Віцебскай мастацкай школы. Работы Пэна захоўваюцца ў Віцебскім мастацкім музеі і Нацыянальным музеі Беларусі.

Памятная дошка Пэну (скульптары А. Гвоздзікаў, І. Казак і А. Бялоў)

У памяць песняру

Ганна Пятроўская

У Маскве ўстаноўлены помнік Янку Купалу

Чатырохметровая скульптура паэта ў бронзе з’явілася ў скверы на Кутузаўскім праспекце расійскай сталіцы. Яе аўтары — беларускія скульптары Леў і Сяргей Гумілеўскія. Урачыстае ж адкрыццё помніка запланавана на лета — да 125-годдзя з дня нараджэння паэта.

Як вядома, у Беларусі ёсць некалькі помнікаў прадстаўнікам расійскай літаратуры. У Маскве ж манументаў беларускім пісьменнікам дагэтуль не было.

Творчасць Янкі Купалы ў свой час стала здабыткам не толькі нацыянальнай, але і савецкай культуры. Да таго ж, апошнія месяцы свайго жыцця Янка Купала правёў менавіта ў Маскве.

Душэўныя спевы

Віктар Раманаў

Царкоўны хор “Блавест” шумілінскага храма Свяціцеля Мікалая, што ў Віцебскай вобласці, запісаў у Галандыі дыск, які з поспехам раскупіваецца ў гэтай краіне

Аб папулярнасці дыска з псалмамі і народнымі беларускімі песнямі ў выкананні “Блавеста” сведчыць той факт, што спачатку ён каштаваў сем еўра, а сёння дадатковы тыраж ужо прадаецца па цане, якая перавышае 20 еўра.

Гісторыя з запісам дыска пачалася ў мінулым годзе, калі прадстаўнікі галандскага дабрачыннага фонду “Дапамажы людзям” наведалі Шумілінскі раён і на адным з канцэртаў паслухалі выступленне царкоўнага хору. Адразу ж пасля гэтага харыстаў запрасілі ў Галандыю, дзе на гукзапісваючай студыі і быў створаны дыск. У яго ўвайшлі трынаццаць песень, псалмоў і літургіі, прычым не толькі на царкоўнаславянскай, але і на беларускай мове.

Усе сродкі, атрыманыя ад выступленняў і продажу дыскаў, будуць накіраваны на падтрымку выхаванцаў дамоў-інтэрнатаў у Віцебскай вобласці.

Гасцінны свет у вокнах

7 красавіка 1926 года пачалася біяграфія Беларускага таварыства дружбы і культурных сувязяў з замежнымі краінамі. З таго часу таварыства выконвае місію своеасаблівага цэнтра «народнай» дыпламатыі. Сярод яго заснавальнікаў былі Янка Купала, Якуб Колас, іх справу працягвалі Іван Шамякін, Іван Мележ, Ларыса Александроўская, Рыгор Шырма, Андрэй Макаёнак і іншыя дзеячы культуры. Дарэчы, і сёння гэтая справа па-ранейшаму плённа доўжыцца. Амаль ці не кожны вечар у вокнах знаёмага многім у Мінску будынка на вуліцы Захарава гарыць утульнае святло. Значыць, зноў тут рады вітаць гасцей, ладзяцца цікавыя сустрэчы...

Ніна Іванова, старшыня Прэзідыума праўлення Таварыства дружбы:

— Я неаднойчы пераконвалася ў тым, якім запатрабаваным і, па сутнасці, невычэрпным з'яўляецца рэсурс дружбы, калі з розумам яго выкарыстоўваць. Усе гады маёй дзейнасці Дом дружбы займае вельмі важную нішу ў сістэме грамадскіх арганізацый. Да яго заўсёды «прыкіпалі» сэрцам многія вядомыя ў Беларусі людзі. Чаму? Я думаю, што дзякуючы яго незафармалізаванаму рознымі інструкцыямі жыццю. Тут заўсёды творча ўспрымаюць думкі і меркаванні, здольны іх ацаніць і з поспехам рэалізаваць. Напрыклад, удалае развіццё атрымала ідэя руху пародненых гарадоў, сяброўства беларускіх і замежных сем'яў і г.д. З апошніх перспектывных накірункаў мне ўяўляецца слухным ажыццяўленне адукацыйных праграм для моладзі.

Нам, сённяшнім супрацоўнікам і актывістам Дома дружбы, найбольш памятная апошняя дзесяцігоддзі, калі яго ўзначальваў Арсен Ваніцкі. Ён пакінуў адметны след у развіцці народнай дыпламатыі, а нам — шмат сяброў як замежных, так і ў сваёй краіне. Ён раіў — не здавацца, бо з 2001 года для нас наступілі не лепшыя часы: мы самі сябе мусім фінансаваць.

Сёння, як і раней, дзейнасць таварыства заснавана на аб'яднанні намаганняў самых таленавітых, па нашаму глыбокаму перакананню, людзей: паэтаў, мастакоў, музыкантаў, навукоўцаў, настаўні-

Ніна Іванова і Паслу В'етнама ў Беларусі Ву Суан Ніню было што абмеркаваць на адной з нядаўніх сустрэч у ДOME дружбы

каў, студэнтаў. Таму мы адчуваем сябе маладымі і бадзёрымі, поўнымі планаў і надзей. Мы марым аб пашырэнні сфер супрацоўніцтва. З нашымі замежнымі партнёрамі мы хацелі б шырэй выкарыстоўваць разнастайныя праграмы, практыку творчых майстэрняў, акадэмічных абмен. Нам цікава было б паўдзельнічаць у інтэграцыйных праектах, напрыклад, у правядзенні супольных з партнёрамі розных краін выстаў і фестываляў, кангрэсаў і канферэнцый.

Баць Нга — па-в'етнамску Белая Русь

Сяргей Панізінік, паэт, старшыня Таварыства «Беларусь — Латвія»:

ўпраўленне пры Міністэрстве культуры Расіі пад кіраўніцтвам Сяргея Філатава.

Расійскія спецыялісты прыступяць да працы ўжо ў сакавіку. Работы запланавана завяршыць да 5 чэрвеня — Дня памяці Ефрасінні Полацкай. Спаса-Праабражэнская царква Спаса-Ефрасіннеўскага манастыра — будзе праводзіць навукова-рэстаўрацыйнае

— Беларускае таварыства дружбы, яго актывісты і шматлікія прыхільнікі не адно дзесяцігоддзе працуюць на будучыню дзяржавы. Дзякуючы ім, веды аб нашай краіне, памяць пра яе людзей, мастацтва, культуру, нават яе старажытная назва часам уваасабляюцца дзіўным чынам.

Памятаю, у 80-х мы наведвалі В'етнам. Мяне, натуральна, зацікавіла, кнігі якіх нашых пісьменнікаў там выдаюцца. Знайшоў творы Шамякіна, Караткевіча, Быкава, зборнікі нашых народных казак і г.д. У час адной з сустрэч з в'етнамскімі сябрамі адзін з выпускнікоў ленаградскага ўніверсітэта гаворыць нам, што яго дачка завуць Баць Нга — Белая Русь. У час вучобы ён зацікавіўся гераічнай

гісторыяй Беларусі, якая ў многім падобная на ляс В'етнама. У гонар беларусаў ён і назваў дачку Баць Нга. Мяне гэты факт тады вельмі ўразіў. На гэтую тэму я нават напісаў верш «Белая Русь В'етнама».

Увогуле, лічу, што Дом дружбы — гэта трывалы мацярык, з якога наша народная дыпламатыя выходзіць у вялікі свет.

Тут і сцены гучаць

Эдуард Зарыцкі, кампазітар:

— Я згодзен з маім сябрам Сяргеем Панізінікам і, дарэчы, сааўтарам па гімну таварыства, якое мінчане яшчэ за-вучу Домам дружбы. Ён заўсёды быў мне блізка і геаграфічна (я жыву побач з ім), і духоўна. Тут своеасаблівая атмасфера.

Ёсць такі выраз — намоленыя сцены. Дык вось, на мой погляд, у ДOME дружбы сцены, якія гучаць. Тут ўдалося пачуць столькі выдатнай музыкі з розных краін, што мне, як кампазітару, гэта было вельмі карыснай школай. Вобразна кажучы, я быццам бы скончыў другую кансерваторыю. А колькі тут гучала і гучыць твораў сапраўднай паэзіі...

У сваю чаргу у ДOME дружбы шматлікія замежныя госці мелі магчымасць пазнаёміцца з нашай музычнай творчасцю, пачуць выдатных спевакоў краіны. Цяжка перабольшыць ролю таварыства дружбы ў надзвычайнай справе знаёмства беларусаў з культурай народаў свету, папулярызаванні айчынай культурнай спадчыны.

Наталля Чуева, дырэктар Мінскай абласной бібліятэкі імя А.С. Пушкіна:

— Таварыства дружбы, прабачце мне за гэту паралель, нагадвае сучасную вялікую бібліятэку, якая сёння павінна быць інфармацыйным, адукацыйным і культурным цэнтрам. Усе гэтыя складаючы назіраю ў дзейнасці Дома дружбы. Тут іншаземцы, якія прыязджаюць у Беларусь і якія не губляюць сувязей з нашай краінай праз Дом дружбы, атрымліваюць змястоўную і свежую інфармацыю пра Беларусь, асабліва пра яе культурнае жыццё.

Эдуард Зарыцкі параўнаў сваю дзейнасць у таварыстве з заканчэннем другой кансерваторыі. Я ўпэўнена, нешта падобнае могуць сказаць сотні беларускіх студэнтаў, якія тут пастаянна ўдзельнічаюць у розных мерапрыемствах: тэматычных лекцыях, вечарынах, прысвечаных нацыянальным святам замежных краін, «круглых сталах», фестывалях, мастацкіх і кніжных выставах. Для моладзі гэта ў пэўным сэнсе яшчэ і школа выхавання інтэрнацыяналізму. Апошняе вельмі важна, асабліва на фоне сумных навін з Расіі, дзе пачасціліся жорсткія бандыцкія напады азварэлых «скінхэдаў» на так званых «асоб неславянскай знешнасці». «Бацьчыны» нацыяналізму вельмі жывучыя і маюць здольнасць пранікаць у маладыя галовы. Таму выхваўчая функцыя таварыства, дзе прышчэпліваюцца моладзі адначасова пачуцці патрыятызму і інтэрнацыяналізму, варта ўсякай падзякі і заахвочвання.

Фрэскі будуць адноўлены

Наталля Сідорчык

Расійскія рэстаўратары пачнуць працаваць у Полацку

Работы па рэстаўрацыі унікальнага помніка старажытнага дойлідства XII стагоддзя — Спаса-Праабражэнскай царквы Спаса-Ефрасіннеўскага манастыра — будзе праводзіць навукова-рэстаўрацыйнае

Няпростая прадказальнасць надвор'я

Раман Кірэйчык

Інвестыцыі, якія ўкладзены ў дзейнасць гідраметэаралагічнай службы Беларусі, самыя акупальныя сярод краін СНД

Такую выснову зрабілі міжнародныя эксперты Сусветнага банка пасля аналізу работы Рэспубліканскага гідраметэацэнтара і рэгіянальных службаў за 2006 год. Па ацэнцы экспертаў, прагнозы апраўдва-

юцца прыкладна на 92–95 працэнтаў. Такі ўзровень дасягнуты дзякуючы ўкараненню новых тэхналогій і ўкладанню інвестыцый на тэхнічнае пераабсталяванне арганізацый метэаслужбы. Набыта новая тэхніка, асвойваюцца сучасныя метады прагназавання.

Эксперты Сусветнага банка належным чынам ацанілі дзяржаўную падтрымку, што накіравана на павышэнне эфектыўнасці работы гідраметэаралагічнай службы краіны.

Зінаідзе Зубковай спадбалася роля бабулі- хакера

Нягледзячы на ўзрост — у наступным годзе заслужаная артыстка Беларусі Зінаіда Зубкова адсвяткуе свой пяты творчы юбілей, а праз два гады адзначыць 70-годдзе — выглядае яна паюнацку жвавай. Невыпадкова Зінаіду Пятроўну запрасілі здымацца ў кліпе музычнай групы “Atlantika” на ролю бабулі-хакера. Артыстка два разы ў тыдзень ходзіць на заняткі па танцах, займаецца любімай працай і марыць аб’ездзіць увесь свет... Зразумела, у перапынках паміж спектаклямі на сцэне Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Янкі Купалы і здымкамі ў кіно.

Марына Габрыянік

— Памятую сваю першую ролю: доўгі маналог, святло гарыць мне ў твар, і вялікія ад спалоху вочы... — успамінае Зінаіда Пятроўна. — Тады я замяняла артыстку Таццяну Аляксееву ў спектаклі “Уваскрэсенне” па раманах Льва Талстога. Грала ролю рэвалюцыянеркі. Далей былі іншыя спектаклі. Спачатку я была, як кажуць, “блакітнай” гераіняй, выконвала сентыментальныя ролі. Але лёс вёў. З часам з’явіліся сур’ёзныя. У “Амністы” Мікалая Магукоўскага

мне дасталася роля галоўнай гераіні Ізы, дзяўчыны з моцным характарам. Вельмі падабалася гэта роля, бо яна была блізкая па духу. Галоўны рэжысёр тэатра Валерый Раеўскі пасля прэм’еры так і сказаў: “Дык гэта ж твой характар!”

Ролі, якія выконвае артыстка, розныя, непадобныя адна на адну. Так ёй цікавей працаваць, шукаць сябе, выяўляць свой талент... Толькі ёсць і адваротны бок творчага поспеху: пасля спектакля актрыса доўга не можа заснуць. Ад узрушэння, эмоцый і хваляванняў ідзе такая энерге-

Зінаіда Зубкова ў ролі бабулі-хакера

тычная аддача, што арганізм не здольны адразу супакоіцца, свядомасць доўга яшчэ адшуквае рэчаіснасць.

Сапраўдным адпачынкам для

Зінаіды Зубковай з’яўляюцца падарожжы. Яна пабывала ў Грэцыі, Італіі, Фінляндыі. І тэатральныя гастролі ёй заўсёды ў радасць. Зусім нядаўна, напрыклад, тэатр

выязджаў у Кіеў з шасцю сваімі спектаклямі. А па сумеснаму праекту тэатра ездзіла ў Францыю са спектаклем “Дон Жуан вяртаецца з вайны”. Не так даўно “Івонна Бургундская” паказвалася ў Польшчы на тэатральным фестывалі, а “Чычыкаў” ездзіў у Маскву. І гэта цудоўна, калі трупы не сядзіць на адным месцы, а паказвае, на што здольная.

Зінаіду Пятроўну часта запрашаюць расійскія кінематаграфісты. Першая вялікая роля была ў фільме “Ворагі”, знятым “Масфільмам”, пра Беларусь у час фашысцкай акупацыі. Удаюцца актрысе і камедыйныя ролі, напрыклад, у кіначасопісе “Фитиль”.

А вось лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі Зінаіда Зубкова стала, працуючы на радыё. Атрымала яе за тэатральную пастаноўку “Хамуціус” па паэме Аркадзя Куляшова (рэжысёр Соф’я Гурыч). Вядучы акцёр Купалаўскага Валянцін Белавосцік іграў ролю Кастуся Каліноўскага, а Зінаіда Пятроўна — Марылю, яго каханую. “Мы запісалі тры серыі, кожная даўжынёй з гадзіну. Рэцэпавалі цэлы месяц, ноччу запісвалі, але гэта была цудоўная праца. І першы раз у гісторыі беларускага радыё далі Дзяржаўную прэмію ўдзельнікам радыёспектакля!”

Выдатны падарунак для артысткі зрабіў Валерый Раеўскі, калі прапанаваў ролю Ганны ў спектаклі па п’есе Аляксея Дударова “Вечар”. Менавіта гэтая роля, на думку артысткі, з’яўляецца ўвасабленнем душы і характару сапраўднай беларускай жанчыны.

Планаў на будучае ў Зінаіды Зубковай шмат. Марыць яна выканаць ролю Васы Жалызновай у п’есе Максіма Горкага. А ў здзяйсненні задумаў дапамагае простае, але вельмі глыбокае жыццёвае крэда: “Тоднасць, сумленнасць і каханне”.

Работы фотамастака прыцягваюць сваім рэалістычным зместам

Квадзіра Немая

Невыпадкова экспазіцыя, якая праходзіць у Нацыянальным музеі гісторыі і культуры Беларусі, носіць назву “Скрыжаванні”. Раствучае яе Яўген Кар-

павіч наступным чынам: “Падышоў час падсумаваць свой фатаграфічны шлях, і няма больш трапнага падыходу асэнсавана зрабленае, як азірнуцца на сваю жыццёвую вандроўку, прыпыніцца на яе шматлікіх скры-

жаваннях, каб у думках і вобразах вярнуцца да тых мясцін і людзей, сустрачы з якімі пакінулі непазбыўны след, духоўна ўзбагацілі, далі магчымасць стаць сведкам часу, зафіксаваць яго ў фатаграфіях”.

Чорна-белая магія

Кожны здымак з юбілейнай, 100-й па ліку, выставы вядомага беларускага фотамастака Яўгена Казюлі мае сваю непаўторнасць

Здымкі, якія прадстаўлены на выставе, аўтар не падзяляе на больш ці менш значныя. Усе яны для яго аднолькава дарагія, з кожным звязана сваё гісторыя. З задавальненнем успамінае Яўген Карпавіч, колькі часу траціў на тое, каб “разгутарыць” герояў сваіх партрэтных работ — жыхароў звычайных беларускіх вёсак. Але ўдалося — такія светлыя вочы, натуральныя ўсмешкі на фатаграфіях...

Жыццё Яўгена Казюлі — гэта вялікая вандроўка — гэта вялікая вандроўка. Дзе ён толькі ні быў! Абышоў пешшу альбо аб’ездзіў на сваім веласіпедзе амаль ці не ўсе

куточкі краіны. І на выставе — творы з цыклаў, прысвечаных Палессю, Нёману, Браслаўскаму паазер’ю. Ёсць і работы зарубежнай тэматыкі — з падарожжаў па Швецыі, Польшчы... Большасць з фотаздымкаў прадстаўлена ўпершыню. Некаторыя, такія, як, напрыклад, з цыкла “Хатынь”, у свой час атрымалі прызнанне як на радзіме, так і за мяжой.

Унікальнасць скрыжаванняў Казюлі і ў тым, што ў наш час камп’ютэрных тэхналогій аўтар аддае перавагу чорна-белай фатаграфіі. Так, так! Усе здымкі аддрукаваны майстрам уручную.

Выбар чорна-белага колеру для юбілейнай выставы быў зроблены свядома асэнсавана. “Да чорна-белай фатаграфіі ў мяне асаблівыя, трапяткія адносіны, — прызнаецца фотамастак. — Звязаны яны з таямнічасцю нараджэння фатаграфіі. Падабаецца, калі ад мяне, а не ад незнаёмага друкара ў фотацэнтры, залежыць канчатковы вынік, калі ён супадае з задумкай”.

Яўген Казюля называе “Скрыжаванні” сваёй справаздачай за пяцьдзесят гадоў творчай дзейнасці. Але гучыць гэта зусім несумна, бо наперадзе — новыя вандроўкі з фотаапаратам.